

Kaj Kalin: ELEMENTUM I, sarjassa Prima vera, 2013. Pigmenti, öljyväri, vettä, luonnonmateriaalit, valokuva. 120X75.

HERAKLEITOS

Fragmentit tulesta¹

XXXVII (B30) Klemens, *Stromateis* 5.103.6.

Yhtä ja samaa järjestystä kaikille olioille ei ole kukaan jumala eikä ihminen luonut, vaan se on ollut aina ja se on ja se on oleva: tuli ikuisesti elävä, mittansa mukaan syttyvä ja mittansa mukaan sammuva.

XXXVIII (B31A) Klemens, *Stromateis* 5.104.3.

Tulen käännökset: ensin meri, ja meren toinen puoli maata, toinen puoli ukkospyörrettä.

XL (B90) Plutarkhos, *De E apud Delphous* 388d–e.

Tulesta korvauksena tämä kaikki ja tuli tästä kaikesta niin kuin kullasta tavara ja tavarasta kulta.

[XLI (B76) Plutarkhos, *De E apud Delphous* 392c.]

[Kuten Herakleitos sanoi] Tulen kuolema on ilman syntymä, ja ilman kuolema on veden syntymä.

[XLIIA (B100) Plutarkhos, *Quaestiones Platonicae* 1007d–e.]

Aurinko on ajanjaksojen päällysmies ja valvoja: se määrää [ratkaisee, paljastaa ja valaisee] muutokset ja ”hetket, jotka kantavat kaiken” [Herakleitoksen mukaan].

[XLIIIA (A13) Censorinus, *De die natali* 18.11.]

On olemassa suuri vuosi, jonka talvi on vedenpaimus ja kesä maailmanpalo (*ekpyrōsis*). Maailma syttyy vuoroin tuleen ja peittyy vuoroin veteen. [Herakleitos ja Linos uskoivat, että] Kierro kestää 10 800 vuotta.

XLIV (B94) Plutarkhos, *De exilio* 604a.

Aurinko ei astu yli mittojensa: jos se niin tekee, Raitvottaret, Oikeuden apujoukot, etsivät sen käsiinsä.

XLV (B120) Strabo 1.1.6.

Aamun ja illan ääret: Karhu, ja Karhua vastapäätä
Taivaallisen Zeuksen Vartija.

[XLVI (B99) Pseudo-Plutarkhos, *Aqua in ignis utilior* 957a.]

Jos aurinkoa ei olisi [sanoo Herakleitos], olisi yö.

[XLVII (B3) Aetios 2.21.)

[Herakleitos sanoo, että] Aurinko on ihmisjalan ko-
koinen.

[XLVIII (B6) Aristoteles, *Meteorologica* 2.2.355a13.]

[Kuten Herakleitos sanoo] Aurinko on joka päivä
uusi.

CIV (B43) Diogenes Laertios 9.2.

Väkivalta on sammutettava suuremmalla syyllä kuin
tulipalo.

[CXII (B7) Aristoteles, *De sensu* 5.443a21.]

[Joidenkin mielestä savumainen ekshalaatio (höyry,
anathymiasis), joka on yhteinen maalle ja ilmalle, on
tuoksu... Siksi Herakleitos sanoikin, niin kuin hän
sanoi, että] Jos kaikki oliot muuttuisivat savuksi,
nenä tulisi yhä erottamaan ne.

**CXIX (B64) Hippolytos, *Refutatio ad omnium
haeresium* 9.10.7.**

Tätä kaikkea luotsaa salama.

**CXX (B65) Hippolytos, *Refutatio ad omnium ha-
eresium* 9.10.7.**

[(jatkuu välittömästi fragmentista CXIX, B64) ”Sa-
lamalla” hän tarkoittaa ikuista tulta. Ja hän sanoo,

että tämä tuli on älyllinen ja kaikkeuden hallinnosta
vastuussa. Hän käyttää siitä sanoja] puute ja täyteys.
[Hänen mukaansa ”puute” on maailmanjärjes-
tyksen synty ja ”täyteys” on maailmanpalo. Sillä hän
sanoo...(seuraa fragmentti CXXI, B66).]

**CXXI (B66) Hippolytos, *Refutatio ad omnium
haeresium* 9.10.7.**

Tuli yllättää, se ratkaisee ja saa käsiinsä kaiken.

**CXXIII (B67) Hippolytos, *Refutatio ad omnium
haeresium* 9.10.8.**

Jumala: päivä ja yö, talvi ja kesä, sota ja rauha, kyl-
läisyys ja nälkä. Se muuttaa muotoaan niin kuin tuli,
joka yhtyessään suitsukkeisiin saa nimen kunkin
tuottaman nautinnon mukaan.

Suomentanut Jari Möller

Viite & Kirjallisuus

- 1 Käännökset perustuvat Charles H. Kahnin toimittaman ja kommentoiman Herakleitoksen fragmenttien laitoksen kreikankieliseen tekstiin teoksessa *The Art and Thought of Heraclitus. An Edition of the Fragments with Translation and Commentary* (Cambridge University Press, Cambridge 1979). Roomalaisin numeroin merkitty järjestys on Kahnin. Sulkeissa on annettu Hermann Dielsin toimittaman ja Walther Kranzin uudistaman esisokraatikkojen fragmenttien laitoksen numerointi, jota käytetään yleisesti tieteellisessä ja populaarissakin keskustelussa esisokraatikoihin viitattaessa (*Die Fragmente der Vorsokratiker*. Druckerei Hildebrand, Berlin 1961). Tämän jälkeen on mainittu fragmentin lainaan antiikin kirjailijan nimi ja teoksen kohta, josta lainaus on poimittu. Hakasulkeet fragmentin numeron ympärillä merkitsevät, että ko. ”fragmentti” ei ole suora, sananmukai-
nen lainaus vaan enemmän tai vähemmän vapaa lainaus tai tulkinta Herakleitoksen tekstistä. Hakasulkein on ympäröity myös fragmenttien osat, jotka edustavat lainaavien ja tulkitsevien kirjailijoiden mahdollisia omia lisäyksiä ja kommentteja Herakleitoksen sanoihin. – *Suom. huom.*